

Zelfbeeld van Nederlandse, Marokkaanse en Antilliaanse jongeren
en de relatie met crimineel gedrag

Rebecca van Es

Faculteit der Sociale Wetenschappen, Universiteit Leiden

Datum : 10/06/2014
Studentennummer : 1143743
u-mail : r.van.es@umail.leidenuniv.nl
Differentiatie : Orthopedagogiek

Eerste Lezer : V. C. Veen
Tweede Lezer en begeleidster : G. N. Veenstra

Abstract

Gekeken is of Marokkaanse en Antilliaanse jongeren meer kans op het ontwikkelen van een laag zelfbeeld hadden dan Nederlandse jongeren en of er een relatie bestond tussen zelfbeeld en de kans op crimineel gedrag. De sample bestond uit 221 Marokkaanse (N=82), Antilliaanse (N=32) en Nederlandse (N=108) adolescenten (12-18 jaar). Een MANOVA liet zien dat er geen significant verschil was tussen het gemiddelde impliciete/expliciete zelfbeeld van de verschillende afkomsten. Een logistische regressie wees uit dat er een significante relatie was tussen expliciet zelfbeeld en de kans op crimineel gedrag. Deze resultaten lieten zien dat Antilliaanse en Marokkaanse jongeren geen lager zelfbeeld hadden dan Nederlandse jongeren en dat er een negatieve relatie bestond tussen expliciet zelfbeeld en de kans op crimineel gedrag.

Keywords: adolescenten, zelfbeeld, criminaliteit, etniciteit, Social Defeat Model

Zelfbeeld van Nederlandse, Marokkaanse en Antilliaanse jongeren
en de relatie met crimineel gedrag

Bij misdrijven in Nederland is er een oververtegenwoordiging van verdachte jongeren met de leeftijd van twaalf tot achttien jaar van Marokkaanse afkomst (130.9 per 1000 inwoners) en jongeren van Antilliaanse afkomst (36.5 per 1000 inwoners) (Centraal Bureau voor de Statistiek [CBS], 2013a). Uit onderzoek bij Turks-Nederlandse en Marokkaans-Nederlandse jongeren tussen de twaalf en vijftien jaar oud is gebleken dat Marokkaanse en Turkse jongeren die vaker discriminatie hadden waargenomen een lager zelfbeeld hadden (Verkuyten, 1998).

Uit verschillende onderzoeken is gebleken dat zelfbeeld in relatie staat tot het vertonen van agressief gedrag (Ostrowsky, 2009; Salmivalli, 2001; Walker & Bright, 2009). Uit deze verschillende onderzoeken zijn echter geen eenduidige uitkomsten gekomen. Walker en Bright (2009) toonden aan dat een laag zelfbeeld leidde tot agressief gedrag, maar uit ander onderzoek bleek dat juist een hoog zelfbeeld leidde tot agressief gedrag (Salmivalli, 2001). Vanuit maatschappelijk belang is het interessant om dit verder uit te zoeken, zodat interventies voor agressief gedrag hierop aangepast kunnen worden.

Minderheidspositie. Om uit te zoeken waarom de grootste groep verdachte jongeren tussen de twaalf en achttien jaar van Marokkaanse en Antilliaanse afkomst zijn, kan er gekeken worden of deze groep allochtone jongeren een minderheidspositie ervaren. Wanneer allochtone jongeren een minderheidspositie ervaren, doen allochtone jongeren negatieve sociale ervaringen op, wat volgens het social defeat model kan leiden tot minderwaardigheidsgevoelens (Cantor-Graae & Selten, 2005). Het social defeat model houdt in dat een persoon herhaaldelijk wordt blootgesteld aan sociale stress en dit het gevoel van eigenwaarde vermindert, wat kan duiden op laag zelfbeeld, en het risico op psychosociale problemen verhoogt (Cantor-Graae & Selten, 2005).

Een minderheidspositie wordt gekenmerkt door een langdurig lage socio-economische status (SES), werkloosheid en minder kans op de arbeidsmarkt (Cantor-Graae & Selten, 2005). In Nederland behoren relatief gezien de Marokkanen (13.0%) en Antillianen (7.7%) tot de grootste groepen die vier jaar en langer de lage-inkomensgrens verdienen (CBS, 2013b). Nederlanders (1.9%) behoren relatief gezien tot de laagste groep die vier jaar en langer de lage-inkomensgrens verdienen. Verder is het grootste percentage werklozen van Marokkaanse (23.4%) en Antilliaanse (21.8%) afkomst (CBS, 2014). Het laagste percentage werklozen zijn daarentegen van Nederlandse (7.2%) afkomst.

Zelfbeeld. Fong, Vogel en Vogel (2008) hebben onderzoek gedaan naar factoren die bijdragen aan aanvallend gedrag op school. In het onderzoek werd gekeken naar jongeren van de middelbare school die geen gedragsproblemen vertoonden en jongeren die toegaven studenten, docenten of personeel te bedreigen, bestelen of fysiek aan te vallen. Uit dit onderzoek is gebleken dat jongeren die hadden toegegeven gedragsproblemen te hebben, lager scoorden op zelfbeeld dan jongeren die geen gedragsproblemen vertoonden. Verder kwam in het onderzoek van Barry, Grafeman, Adler en Pickard (2007), waar gekeken werd naar jongeren tussen de zestien en achttien jaar oud, naar voren dat laag zelfbeeld gekoppeld was aan delinquentie, zelfs wanneer er gecontroleerd werd voor narcisme. Daarentegen is uit onderzoek van Hughes, Cavell en Grossman (1997), waar gekeken werd naar niet-agressieve en agressieve basisschool kinderen met de leeftijd van zeven tot negen jaar oud, gebleken dat agressieve kinderen meer geneigd waren om geïdealiseerde zelfbeelden (hoog zelfbeeld) te rapporteren dan niet-agressieve kinderen.

Dat de resultaten van verscheidene onderzoeken over zelfbeeld en de relatie met agressie zo wisselend zijn, kan komen doordat in sommige onderzoeken dimensies van zelfbeeld wel werden gemeten en in andere onderzoeken zelfbeeld alleen globaal gemeten werd (Sandstrom & Jordan, 2008). Zo bestaan er expliciet en impliciet zelfbeeld. Hierbij is

expliciet zelfbeeld een gevolg van een persoon zijn bewuste, deliberatieve en evalueerbare kijk op zichzelf (Greenwald & Banaji, 1995). Impliciet zelfbeeld is meer een automatische en reflexieve beoordeling, die wellicht niet vrijwillig toegankelijk is. Ostrowsky (2009) stelde dat in verder onderzoek naar de relatie tussen zelfbeeld en agressief gedrag, het van belang is om de dimensies van zelfbeeld mee te nemen.

Sandstrom en Jordan (2008) maakten onderscheid tussen ‘veilig’ zelfbeeld en ‘defensief’ zelfbeeld. Hierbij bestond ‘veilig’ zelfbeeld uit zowel een hoog expliciet zelfbeeld als een hoog impliciet zelfbeeld en ‘defensief’ zelfbeeld uit een hoog expliciet zelfbeeld en een laag impliciet zelfbeeld. Gevonden werd dat er een positief verband was tussen expliciet zelfbeeld en agressie, wanneer impliciet zelfbeeld laag was.

In aanraking komen met politie of justitie. Uit onderzoek is gebleken dat adolescenten die in detentie of penitentiaire inrichtingen zitten ongeveer tien keer meer kans op een psychische stoornis hadden dan de algemene adolescentie bevolking (Fazel, Doll, & Langström, 2008). Verder is uit onderzoek gebleken dat er een relatie was tussen psychopathologie en agressief gedrag (Van Dorn, Volavka, & Johnson, 2012). Degenen met een ernstig psychiatrische stoornis, onafhankelijk van middelenmisbruik, waren vaker gewelddadig dan degenen zonder psychische stoornissen en/of degenen die middelen misbruikten. Wanneer we deze bevindingen aan elkaar zouden linken, zou dit kunnen betekenen dat mensen die in aanraking komen met politie of justitie een grotere kans hebben op psychopathologie en er dus een grotere kans aanwezig is dat deze mensen agressie vertonen.

In Nederland rapporteerden leraren bijna twee keer zoveel externaliserend probleemgedrag bij Marokkaanse leerlingen als bij Nederlandse leerlingen (Stevens et al., 2003). Verder is uit onderzoek van Kamans, Gordijn, Oldenhuis en Otten (2009) gebleken dat wanneer Marokkaanse jongeren een negatief beeld ten opzichte van de Nederlanders hadden

en dachten dat ze door de Nederlanders werden gestereotypeerd, zij handelden in overeenstemming met het negatieve imago van de minderheidsgroep door stereotyperende gedragingen (criminaliteit, agressie, hangjongeren en moslimextremisme) te legitimeren.

Onbekend is nog of Marokkaanse en Antilliaanse jongeren een lager of hoger zelfbeeld hebben dan Nederlandse jongeren en of dit in relatie staat tot het in aanraking komen met politie of justitie.

Onderzoeksvraag en hypotheses.

De onderzoeksvraag luidt: Hebben Marokkaanse en Antilliaanse jongeren meer kans op het ontwikkelen van een laag zelfbeeld dan Nederlandse jongeren en bestaat er een relatie tussen zelfbeeld en de kans op in aanraking komen met politie of justitie?

In dit onderzoek wordt verwacht dat wanneer er een minderheidspositie ervaren wordt het gevoel van eigenwaarde zal verminderen, dit zou kunnen duiden op laag zelfbeeld, wat zou kunnen leiden tot agressie en uiteindelijk crimineel gedrag. In de huidige studie wordt crimineel gedrag gemeten als in aanraking komen met politie of justitie. Het ervaren van een minderheidspositie zou dan een verklaring zijn voor de overrepresentatie van Marokkaanse en Antilliaanse jongeren in de criminaliteit. Belangrijk is dus om, naast het verband tussen zelfbeeld en crimineel gedrag, te kijken of er een verschil is tussen zowel impliciet als expliciet zelfbeeld tussen Marokkaanse, Antilliaanse en Nederlandse jongeren. Hierdoor kunnen we inzicht krijgen of er een verschil in zelfbeeld is tussen de verschillende ethniciteiten. Te verwachten is dat Marokkaanse en Antilliaanse jongeren een hoog expliciet zelfbeeld en een laag impliciet zelfbeeld hebben.

Methode

Sample

In totaal zijn er 421 individuen getest. De participanten zijn woonachtig in de Randstad en Zeeland. Van de 421 proefpersonen zijn er uiteindelijk 221 (94 meisjes,

108 jongens, $M_{leeftijd} = 14.2$ jaren) proefpersonen opgenomen in de analyses. De sample bestond uit 108 Nederlanders (39 meisjes, 69 jongens), 82 Marokkanen (39 meisjes, 43 jongens) en 31 Antillianen (16 meisjes, 15 jongens). Van de overige 200 participanten hadden 127 participanten de IAT niet gemaakt en hadden 73 participanten niet de juiste etniciteit, vielen niet binnen de leeftijdscategorie van twaalf tot en met achttien jaar of het geboortejaar was verkeerd ingevuld.

Procedure

De participanten zijn verkregen door het telefonisch benaderen van VMBO en MBO scholen. Na het telefonisch overleg is er een afspraak gemaakt om informatie te bespreken en tot slot is er een afspraak gemaakt om data af te nemen. Alle participanten die zestien jaar of ouder waren, werden geïnformeerd over het onderzoek en gaven toestemming door een informed consent-formulier te ondertekenen. Zij werden erop gewezen dat deelname vrijwillig is en dat hun gegevens anoniem en vertrouwelijk verwerkt zouden worden. Ouders van participanten die jonger dan zestien jaar waren, gaven passief of actief toestemming door middel van een brief met informatie over het onderzoek.

VMBO en MBO leerlingen werden individueel getest in een klassikale omgeving. Voorafgaand aan de testen kregen de participanten een verbale uitleg en daarna werden de vragenlijsten en computertaak afgenomen. De totale duur van het onderzoek bedroeg ongeveer één lesuur.

Nadat het onderzoek was afgesloten, vond er een terugkoppeling plaats met de onderwijsinstellingen die aan het onderzoek hadden deelgenomen. Deze scholen hebben een rapport met de onderzoeksresultaten ontvangen.

Meetinstrumenten

In het onderzoek werd er gebruik gemaakt van bestaande instrumenten. Hier vielen de Rosenberg Self-Esteem Scale (RSES), Implicit Association Task-Self Esteem (IAT),

Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) (Goodman, 1997), Youth Psychopathic Traits Inventory (YPI) (Andershed, Kerr, Stattin, & Lavender, 2002), State-Trait Anxiety Inventory Zelfbeoordelingsvragenlijst Trait (ZVB) (van der Ploeg, Derfares, & Spielberger, 1980), Marlowe-Crowne Social Desirability Scale (Crowne & Marlowe, 1960) en Family Affluence Scale (FAS) (Currie, Elton, Todd, & Platt, 1997) onder. Verder werd er gebruik gemaakt van demografische data. De huidige studie heeft gebruik gemaakt van de RSES, IAT en demografische data.

RSES. Met de RSES kan expliciet zelfbeeld gemeten worden (Rosenberg, 1965). De RSES is een vragenlijst bestaande uit tien items. De participanten krijgen tien stellingen die gaan over hoe de participant zich over het algemeen voelt en ze worden gevraagd aan te geven in hoeverre zij het eens zijn met de stelling. Bijvoorbeeld de stelling: "Over het algemeen ben ik tevreden met mezelf". De antwoorden worden gescoord op een vierpunts Likertschaal: één (helemaal mee eens), twee (mee eens), drie (mee oneens) en vier (helemaal mee oneens). De vragenlijst bevat vijf positieve stellingen en vijf negatieve stellingen.

Om te kijken of de tien stellingen samen één meetbare factor, in dit geval expliciet zelfbeeld, vormen is er een betrouwbaarheidsanalyse uitgevoerd. Hieruit bleek dat de tien items tot één meetbare factor gevormd kunnen worden ($\alpha = .85$).

IAT. De IAT-Self Esteem (IAT) is een cognitieve reactietaak die is ontworpen om de onbewuste oorsprong van het denken en voelen te onderzoeken (Greenwald, McGhee, & Schwartz, 1998). De taak bestaat uit vijf stappen waarbij de participanten bij de eerste twee stappen woorden categoriseren op 'ik' versus 'ander' en 'positief' versus 'negatief'. Na het oefenblok worden er combinaties gegeven waarop de woorden gecategoriseerd moeten worden. Bijvoorbeeld 'ik + negatief' versus 'ander + positief' (Greenwald & Farnham, 2000).

Impliciet zelfbeeld wordt gemeten met behulp van het IAT-effect (Greenwald & Farnham, 2000). Het IAT-effect kan berekend worden door het verschil in de gemiddelde

reactietijd van de participant tussen de stappen die volgen na het oefenblok. De participanten die het makkelijker vinden om 'ik' met 'positief', dan 'ik' met 'negatief' te combineren, zouden een hoger impliciet zelfbeeld hebben (Greenwald & Farnham, 2000).

Demografische data. Onder demografische data werd in dit onderzoek geboortedatum, geslacht en etniciteit verstaan. Verder werd er naar de afkomst van de participanten zelf en de afkomst van de ouders en grootouders van de participanten gevraagd, zodat de etniciteit van de proefpersonen berekend kon worden. Tot slot is er een vraag gesteld om te kijken of de participanten ooit in aanraking met politie en/of justitie zijn gekomen. De proefpersonen konden kiezen tussen de volgende antwoorden: 'nee', 'ja met politie' en 'ja met politie/justitie'.

Analyses

In dit onderzoek werd per etniciteit gekeken of zij over het algemeen een hoger of lager impliciet of expliciet zelfbeeld hebben. Hier werd een MANOVA voor gebruikt. Bij de MANOVA is het van belang dat er één of meer onafhankelijke variabele(n) aanwezig zijn. Deze onafhankelijke variabele(n) moet(en) categorisch zijn en er moeten meer dan één numerieke, afhankelijke variabelen aanwezig zijn. Hier gold dat de onafhankelijke variabele x stond voor etniciteit. En de afhankelijke variabelen y_1 en y_2 stonden voor impliciet zelfbeeld (y_1) en expliciet zelfbeeld (y_2). Voor impliciet zelfbeeld was er een normaal verdeling (Skewness = 3.25, Kurtosis = .83). Dit was niet het geval bij expliciet zelfbeeld (Skewness = 6.74, Kurtosis = 5.03), ook niet wanneer er een Log (Skewness = 12.61, Kurtosis = 18.36) voor gemaakt werd. Echter bestaat de groep uit 221 cases en voldoet hiermee aan een normaal verdeling. Bij een normaal verdeling moeten de groepen minimaal 30 cases hebben.

Om te weten te komen of er een relatie is tussen de kans op in aanraking komen met politie of justitie en impliciet zelfbeeld is er gebruik gemaakt van een logistische regressie. De

kans op in aanraking komen met politie of justitie is een categorische variabele. Om toch een regressie uit te kunnen voeren, hebben we een dummy variabele van deze categorische variabele gemaakt. Nul werd 'niet in aanraking met politie/justitie' en één werd 'wel in aanraking met politie/justitie'. De onafhankelijke variabele (x) was hier dan impliciet zelfbeeld en de afhankelijke variabele (y) was de kans op in aanraking komen met politie of justitie.

Om te weten te komen of er een relatie is tussen de kans op in aanraking komen met politie of justitie en expliciet zelfbeeld werd er een logistische regressie uitgevoerd. De onafhankelijke variabele (x) was hier expliciet zelfbeeld en de afhankelijke variabele (y) was hier de dummy variabele van de kans op in aanraking komen met politie of justitie.

Tot slot werd er gekeken of de relatie tussen expliciet of impliciet zelfbeeld en de kans op in aanraking komen met politie of justitie verschilt tussen de verschillende etniciteiten. Hier werd een logistische regressie met dummy variabele als uitkomst en een moderator voor gebruikt. Voor de relatie tussen impliciet zelfbeeld en de kans op in aanraking komen met politie of justitie gold dat de onafhankelijke variabele (x) hier impliciet zelfbeeld was en de afhankelijke variabele (y) hier een dummy variabele was van de kans op in aanraking komen met politie of justitie. De moderator (z) was hier etniciteit. Voor de relatie tussen expliciet zelfbeeld en de kans op in aanraking komen met politie of justitie gold dat de onafhankelijke variabele (x) expliciet zelfbeeld was en de afhankelijke variabele (y) de dummy variabele van de kans op in aanraking komen met politie of justitie was. De moderator (z) was hier ook etniciteit.

Resultaten

Hebben Marokkaanse, Antilliaanse en Nederlandse jongeren over het algemeen een hoger of lager impliciet of expliciet zelfbeeld? Om deze vraag te beantwoorden is er een MANOVA uitgevoerd. Er is geen significant verschil gevonden tussen impliciet en expliciet zelfbeeld en

Marokkaanse, Antilliaanse en Nederlandse jongeren ($F(4,43) = 1.13, p > .05$). Impliciet en expliciet zelfbeeld waren gelijk voor Marokkaanse, Antilliaanse en Nederlandse jongeren. Zie Tabel 1 voor de gemiddelden van impliciet en expliciet zelfbeeld per etniciteit.

Tabel 1

Beschrijvende Statistieken van Impliciet en Expliciet zelfbeeld van Marokkaanse (N=82), Antilliaanse (N=31) en Nederlandse (N=108) jongeren

	Marokkaanse jongeren		Antilliaanse jongeren		Nederlandse jongeren	
	M	SD	M	SD	M	SD
Impliciet zelfbeeld	.31	.30	.26	.40	.35	.46
Expliciet Zelfbeeld	32.1	5.47	31.2	5.79	30.6	5.71

Om te toetsen of er een relatie is tussen de kans op in aanraking komen met politie of justitie en impliciet zelfbeeld is er een logistische regressie uitgevoerd tussen het met politie of justitie in aanraking komen en impliciet zelfbeeld (Tabel 2). Model 1

($\chi^2(1, N = 221) = .59, p > .05$) liet zien dat er geen significante relatie is gevonden tussen de kans op in aanraking komen met politie of justitie en impliciet zelfbeeld (zie Tabel 2).

Impliciet zelfbeeld heeft geen effect op de kans om met politie of justitie in aanraking te komen. Model 2 ($\chi^2(2, N = 221) = 4.26, p < .1$) liet zien dat impliciet zelfbeeld onafhankelijk was van de kans om met politie of justitie in aanraking te komen en liet verder een trend zien naar een verband tussen etniciteit en de kans om met politie of justitie in aanraking te komen ($R^2 = .032, p > .05$). Hoewel impliciet zelfbeeld geen significante voorspeller bleek, was er een indicatie dat er een negatieve relatie tussen etniciteit en de kans om met politie of justitie in aanraking te komen was, waarbij het hebben van een Marokkaanse afkomst de kans om met politie of justitie in aanraking te komen verkleinde (zie Tabel 2).

Om te toetsen of de relatie tussen de kans op in aanraking komen met politie of justitie en impliciet zelfbeeld verschilt tussen de verschillende afkomsten is er een logistische regressie met moderator uitgevoerd tussen de kans op in aanraking komen met politie of

justitie en impliciet zelfbeeld met als interactieterm de verschillende etniciteiten

(Marokkaans, Antilliaans en Nederlands) (Tabel 2). Model 3 ($\chi^2(3, N = 221) = 5.36, p > .05$)

liet zien dat etniciteit geen significante moderator was voor de relatie tussen de kans op in aanraking komen met politie of justitie en impliciet zelfbeeld ($R^2 = .041, p > .05$) (Tabel 2).

De relatie tussen de kans op in aanraking komen met politie of justitie en impliciet zelfbeeld was gelijk voor de verschillende etniciteiten.

Tabel 2

Uitkomsten van een logistische regressie analyse voor de kans op in aanraking komen met politie of justitie en impliciet zelfbeeld met etniciteit als moderator.

		Wald	Exp(B)	B	S.E.	Df
Model 1	Impliciet zelfbeeld	.60	1.41	.35	.45	1
Model 2	Impliciet zelfbeeld	.39	1.31	.27	.43	1
	Etniciteit	5.19				2
	Etniciteit(1)	4.78	.38*	-.96	.44	1
	Etniciteit(2)	1.17	.53	-.63	.59	1
Model 3	Impliciet zelfbeeld	1.22	1.72	.54	.49	1
	Etniciteit	.78				2
	Etniciteit(1)	.58	.65	-.43	.57	1
	Etniciteit(2)	.37	.65	-.43	.71	1
	Etniciteit*Impliciet zelfbeeld	1.68				2
	Etniciteit(1)*Impliciet zelfbeeld	1.60	.17	-1.79	1.41	1
	Etniciteit(2)*Impliciet zelfbeeld	.19	.54	-.62	1.44	1

Opmerking. Etniciteit (1) geeft aan van niet naar wel Marokkaans en Etniciteit (2) geeft aan van niet naar wel Antilliaans. Afhankelijke variabelen werden toegevoegd als dummy variabelen met een waarde van 1 die aangeeft in aanraking te zijn gekomen met politie of justitie. * $p < .05$ ** $p < .01$

Om een relatie te bepalen tussen de kans op in aanraking komen met politie of justitie en expliciet zelfbeeld is een logistische regressie uitgevoerd tussen het in aanraking zijn gekomen met politie of justitie en expliciet zelfbeeld (Tabel 3). Model 1 ($\chi^2(1, N = 221) = 5.18, p < .05$) liet zien dat er een significante negatieve relatie was tussen

de kans om in aanraking komen met politie of justitie en expliciet zelfbeeld (zie Tabel 3). Dit gaf aan dat een toename van expliciet zelfbeeld was gerelateerd aan een afname van de kans om met politie of justitie in aanraking te komen. Model 2 ($\chi^2(2, N = 221) = 8.48, p < .1$) liet zien dat expliciet zelfbeeld afhankelijk was van de kans om met politie of justitie in aanraking te komen ($R^2 = .064, p < .05$) en dat etniciteit een trend liet zien naar een significant verband met de kans om wel of niet in aanraking te komen met politie of justitie ($R^2 = .064, p > .05$). Behalve dat expliciet zelfbeeld een significante voorspeller bleek was er een indicatie dat het hebben van een Marokkaanse afkomst de kans om met politie of justitie in aanraking te komen verkleinde (Tabel 3).

Tabel 3

Uitkomsten van een logistische regressie analyse voor de kans op in aanraking komen met politie of justitie en expliciet zelfbeeld met etniciteit als moderator.

		<i>Wald</i>	<i>Exp(B)</i>	<i>B</i>	<i>S.E.</i>	<i>Df</i>
Model 1	Expliciet zelfbeeld	5.35*	.93	-.07	.03	1
Model 2	Expliciet zelfbeeld	4.32*	.94	-.06	.03	1
	Etniciteit	4.51				2
	Etniciteit(1)	4.06*	.41	-.89	.44	1
	Etniciteit(2)	1.16	.53	-.64	.59	1
Model 3	Expliciet zelfbeeld	.96	.96	-.04	.04	1
	Etniciteit	.35				2
	Etniciteit(1)	.32	3.32	1.20	2.12	1
	Etniciteit(2)	.09	2.25	.81	2.74	1
	Etniciteit*Expliciet zelfbeeld	1.10				2
	Etniciteit(1)*Expliciet zelfbeeld	1.001	.93	-.07	.07	1
	Etniciteit(2)*Expliciet zelfbeeld	.29	.95	-.05	.09	1

Opmerking. Etniciteit (1) geeft aan van niet naar wel Marokkaans en Etniciteit (2) geeft aan van niet naar wel Antilliaans. Afhankelijke variabelen werden toegevoegd als dummy variabelen met een waarde van 1 die aangeeft in aanraking te zijn gekomen met politie of justitie. * $p < .05$ ** $p < .01$

Om te toetsen of de relatie tussen de kans op in aanraking komen met politie of justitie en expliciet zelfbeeld verschilt tussen de verschillende afkomsten is er een logistische regressie met moderator uitgevoerd tussen de kans op in aanraking komen met politie of justitie en expliciet zelfbeeld met als interactieterm de verschillende etniciteiten (Marokkaans, Antilliaans en Nederlands) (Zie Tabel 3). Model 3 ($\chi^2(3, N = 221) = 9.39, p < .05$) liet zien dat etniciteit geen significante moderator was voor de relatie tussen de kans op in aanraking komen met politie of justitie en expliciet zelfbeeld ($R^2 = .071, p > .05$) (zie Tabel 3). De relatie tussen de kans op in aanraking komen met politie of justitie en expliciet zelfbeeld was gelijk voor de verschillende etniciteiten.

Discussie

Dit onderzoek heeft zich gericht op de relatie tussen expliciet of impliciet zelfbeeld en de kans om in aanraking te komen met politie of justitie en of dit verschilt tussen Marokkaanse, Antilliaanse en Nederlandse jongeren. Het hoofddoel van dit onderzoek was om te kijken of Marokkaanse en Antilliaanse jongeren meer kans op het ontwikkelen van een laag zelfbeeld hadden dan Nederlandse jongeren en of er een relatie bestaat tussen zelfbeeld en de kans op in aanraking komen met politie of justitie. In het huidige onderzoek is geen significant verschil gevonden voor zelfbeeld tussen de verschillende etniciteiten en er bleek geen relatie te bestaan tussen impliciet zelfbeeld en de kans om in aanraking te komen met politie of justitie. Daarentegen bleek er wel een negatieve relatie te bestaan tussen expliciet zelfbeeld en de kans om in aanraking te komen met politie of justitie. Wanneer iemand een lager expliciet zelfbeeld heeft is de kans om met politie of justitie in aanraking te komen groter.

Met dit onderzoek is getracht een bijdrage te leveren aan de vraag waarom Marokkaanse en Antilliaanse jongeren oververtegenwoordigd zijn bij misdrijven in de Nederlandse maatschappij, zodat interventies daarop aangepast kunnen worden.

Op basis van eerder onderzoek was de verwachting dat expliciet zelfbeeld hoger zou zijn voor Marokkaanse en Antilliaanse jongeren dan voor Nederlandse jongeren (Sandstrom & Jordan, 2008). Tegelijkertijd zou impliciet zelfbeeld hoger zijn voor Nederlandse jongeren dan voor Marokkaanse en Antilliaanse jongeren. Hoewel het lijkt dat in lijn met de verwachting is gevonden dat het gemiddelde impliciete zelfbeeld hoger was bij Nederlandse jongeren dan bij Marokkaanse en Antilliaanse jongeren en dat expliciet zelfbeeld gemiddeld hoger was bij Marokkaanse en Antilliaanse jongeren dan bij Nederlandse jongeren, is er geen significant verschil voor het gemiddelde impliciete en expliciete zelfbeeld van Marokkaanse, Antilliaanse en Nederlandse jongeren gevonden. Een mogelijke verklaring is dat de Marokkaanse en Antilliaanse jongeren in de huidige sample niet herhaaldelijk zijn blootgesteld aan sociale stress, waardoor de eigenwaarde niet verminderd is (Cantor-Graae & Selten, 2005).

Tegen de verwachting in is uit de resultaten gebleken dat impliciet zelfbeeld geen relatie had met de kans op in aanraking komen met politie of justitie. Wellicht is er geen relatie gevonden, omdat Marokkaanse en Antilliaanse jongeren geen negatief beeld ten opzichte van de Nederlanders hadden en zich niet door de Nederlanders voelden gestereotypeerd (Kamans et al., 2009).

Verder deed bestaand literatuur vermoeden dat er een relatie is tussen expliciet zelfbeeld en de kans om in aanraking te komen met politie of justitie (Sandstrom & Jordan, 2008). Uit de resultaten van het huidige onderzoek bleek ook dat er een relatie was tussen expliciet zelfbeeld en de kans op in aanraking komen met politie of justitie.

Tot slot was de verwachting vanuit het social defeat model dat etniciteit een positieve invloed zou hebben op de relatie tussen impliciet of expliciet zelfbeeld en de kans om met politie of justitie in aanraking te komen (Cantor-Graae & Selten, 2005). Dit bleek echter niet het geval. Wel lijken er, tegen de verwachting in, aanwijzingen te zijn dat er een negatieve

relatie bestond tussen etniciteit en de kans om in aanraking te komen met politie of justitie (CBS, 2013a). Een trend naar significantie wees uit dat het hebben van een Marokkaanse afkomst mogelijk de kans verkleint om met politie of justitie in aanraking te komen.

Conclusie

De bevindingen dat een laag expliciet zelfbeeld de kans om met politie of justitie in aanraking te komen vergroot, zijn een verrijking voor de literatuur. Interventies kunnen worden aangepast om expliciet zelfbeeld te vergroten, zodat de kans om in aanraking te komen met politie of justitie wordt verminderd.

Onderzoek en aanbevelingen

Afgezien van de grote sample (N=221) was er in dit onderzoek een kleine groep Antilliaanse jongeren en waren de etniciteiten ongelijk verdeeld. Er zijn, tegen de verwachting in, aanwijzingen gevonden voor een negatieve relatie tussen etniciteit en de kans om met politie of justitie in aanraking te komen, waarbij het hebben van een Marokkaanse afkomst de kans om met politie of justitie in aanraking te komen verkleinde. Het is mogelijk dat wanneer de sample uit een groter aantal Marokkaanse en Antilliaanse jongeren en een gelijk aantal participanten per etniciteit zou bestaan, er wellicht een significante negatieve relatie zou zijn gevonden tussen etniciteit en de kans om met politie of justitie in aanraking te komen of dat er wel, in lijn met de verwachting, een positieve relatie tussen etniciteit en de kans om met politie of justitie in aanraking te komen zou zijn gevonden. Een andere mogelijke verklaring voor de aanwijzingen voor een negatieve relatie tussen etniciteit en de kans om met politie of justitie in aanraking te komen is dat er maar op basis van één vraag is gekeken of de proefpersoon in aanraking is gekomen met politie of justitie. Bovendien was dit een zelfrapportage vraag. Een gevaar van zelfrapportage is dat de participant sociaal wenselijke antwoorden kan geven. Hetzelfde geldt voor expliciet zelfbeeld. Nog een beperking is dat er een grote groep jongeren de IAT niet heeft gemaakt. Een t-toets gaf aan

dat er een significant effect bestaat van het wel of niet maken van de IAT op de score van de RSES ($t(351) = -3.43, p < .05$). De groep die de IAT niet had gemaakt, had gemiddeld een lagere RSES score ($M = 28.87, SD = 5.63$) dan de groep die de IAT wel gemaakt had ($M = 31.05, SD = 5.82$). Dit zou op de volgende punten kunnen duiden: de vragen waren te confronterend voor deze groep. Bovendien kan het ook samenhangen met de duur van de vragenlijst, mogelijk had de groep meer concentratieproblemen en werd te snel afgeleid. Hierdoor valt wellicht de groep die moet worden onderzocht weg en is er mogelijk geen significante relatie gevonden voor impliciet zelfbeeld en de kans op in aanraking komen met politie of justitie.

Een sterk punt van de huidige studie was dat op basis van de aanbeveling uit het onderzoek van Ostrowsky (2009) er in dit onderzoek twee verschillende dimensies van zelfbeeld zijn meegenomen. Namelijk impliciet en expliciet zelfbeeld. Er is nog weinig onderzoek gedaan naar Antilliaanse jongeren. Een sterk punt van de huidige studie was dan ook dat Antilliaanse jongeren zijn meegenomen in deze studie. Tot slot was een sterk punt dat de sample groot was ($N=221$). Hierdoor is er een grotere kans dat de uitkomsten van de analyses te generaliseren zijn naar de populatie.

Het lijkt de moeite waard om verder onderzoek te verrichten naar de relatie tussen zelfbeeld en de kans op in aanraking komen met politie of justitie en of er een verschil is in hoog of laag zelfbeeld tussen Marokkaanse, Antilliaanse en Nederlandse jongeren. Om een voldoende representatief beeld te verkrijgen, is het aan te raden om in een vervolgstudie een sample te nemen met een gelijk aantal Marokkaanse, Antilliaanse en Nederlandse participanten. Ook is het aan te bevelen meerdere gegevens te verzamelen van de participanten op het gebied van het in aanraking komen met politie of justitie. Verder zou er in een vervolgstudie gekeken moeten worden naar sociaal wenselijk gedrag, zodat kan worden uitgesloten of er sociaal wenselijk geantwoord wordt op de vragenlijst van de RSES

en de vraag op in aanraking te zijn geweest met politie of justitie. Tot slot zou er in vervolgonderzoek ook gekeken moeten worden naar de SES van de participanten, zodat er beter kan worden gekeken of de participanten een minderheidspositie ervaren.

Referenties

- Andershed, H., Kerr, M., Stattin, H., & Levander, S. (2002). Psychopathic Traits in non-referred youths: Initial test of a new assessment tool. In E. Blaauw, J. M. Philippa, K. C. M. P. Ferenschild, & B. Van Lodestijn (Eds.), *Psychopaths: Current international perspectives* (p. 131-158). The Hague: Elsevier.
- Barry, C. T., Grafeman, S. J., Adler, K. K., & Pickard, J. D. (2007). The relations among narcissism, self-esteem, and delinquency in a sample of at-risk adolescents. *Journal of Adolescence*, 30, 933-942. doi:10.1016/j.adolescence.2006.12.003
- Cantor-Graae, E., & Selten, J.P. (2005). Schizophrenia and migration: A meta-analysis and review. *American Journal of Psychiatry*, 162(1), 12-24. doi:10.1176/appi.ajp.162.1.12
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2013). *Laag en langdurig laag inkomen; Particuliere huishoudens naar kenmerken*. Geraadpleegd op <http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/default.aspx?VW=T&DM=SLNL&PA=70738ned&D1=0-1&D2=0-1%2c6%2c11&D3=a&D4=44-45%2c50-55%2c61-62&D5=l&HD=091217-1449&HDR=G4%2cT%2cG1%2cG2&STB=G3>
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2013). *Verdachten; Delictgroep, geslacht, leeftijd en herkomstgroepering*. Geraadpleegd op <http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLNL&PA=81947NED&D1=54,60-65&D2=0&D3=1&D4=1,5-9&D5=l&HDR=G4,G1,G2,T&STB=G3&CHARTTYPE=1&VW=T>
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2014). *Beroepsbevolking; Kerncijfers naar geslacht en andere persoonskenmerken*. Geraadpleegd op <http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?VW=T&DM=SLNL&PA=71958NED&D1=10-11&D2=a&D3=16,18-26&D4=0,2,4,15,25,35,45,55,65,l&HD=140227-1038&HDR=T,G2&STB=G1,G3>

- Crowne, D. P., & Marlowe, D. (1960). A new scale of social desirability independent of psychopathology. *Journal of Consulting Psychology, 24*(4), 349-354.
doi:10.1037/h0047358
- Currie, C. E., Elton, R. A., Todd, J., & Platt, S. (1997). Indicators of socioeconomic status for adolescents: The WHO health behaviour in school-aged children survey. *Health Education Research, 12*, 385-397. doi:10.1093/her/12.3.385
- Fazel, S., Doll, H., & Langström, N. (2008). Mental disorders among adolescents in juvenile detention and correctional facilities: A systematic review and metaregression analysis of 25 surveys. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry, 47*(9), 1010-1019. doi:10.1097/CHI.0b013e31817eecf3
- Fong, R. S., Vogel, B. L., & Vogel, R. E. (2008). The correlates of school violence: An examination of factors linked to assaultive behavior in a rural middle school with a large migrant population. *Journal of School Violence, 7*, 24-47.
doi:10.1080/15388220801955521
- Goodman, R. (1997). The Strengths and Difficulties Questionnaire: A Research Note. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 38*, 581-586. doi:10.1111/j.1469-7610.1997.tb01545.x
- Greenwald, A. G., & Banaji, M. R. (1995). Implicit social cognition: Attitudes, self-esteem, and stereotypes. *Psychological Review, 102*, 4-27. doi:10.1037/0033-295X.102.1.4
- Greenwald, A. G., & Farnham, S. D. (2000). Using the Implicit Association Test to measure self-esteem and self-concept. *Journal of Personality and Social Psychology, 79*, 1022-1038. doi:10.1037//0022-3514.79.6.1022
- Greenwald, A. G., McGhee, D. E., & Schwartz, J. L. K. (1998). Measuring individual differences in implicit cognition: The Implicit Association Test. *Journal of Personality and Social Psychology, 74*, 1464-1480.

- Hughes, J. N., Cavell, T. A., & Grossman, P. B. (1997). A positive view of self: Risk or protection for aggressive children? *Development and Psychopathology*, 9, 75–94.
- Kamans, E., Gordijn, E. H., Oldenhuis, H., & Otten, S. (2009). What I think you see is what you get: Influence of prejudice on assimilation to negative meta-stereotypes among Dutch Moroccan teenagers. *European Journal of Social Psychology*, 39, 842-851. doi:10.1002/esjp.593
- Ostrowsky, M.K. (2009). Are violent people more likely to have low self-esteem or high self-esteem? *ScienceDirect*, 15, 69-75. doi:10.1016/j.avb.2009.08.004
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Salmivalli, C. (2001). Feeling good about oneself, being bad to others? Remarks on self-esteem, hostility, and aggressive behavior. *Aggression and Violent Behavior*, 6, 375–393. doi: 0.1016/s1359-1789(00)00012-4
- Sandstrom, M. J., & Jordan, R. (2008). Defensive self-esteem and aggression in childhood. *Journal of Research in Personality*, 42, 506-514. doi:10.1016/j.jrp.2007.07.008
- Stevens, G. J. W. M., Pels, T., Bengi-Arslan, L., Verhulst, F. C., Vollebergh, W. A. M., & Crijnen, A. A. M. (2003). Parent, teacher and self-reported problem behavior in The Netherlands: Comparing Moroccan immigrant with Dutch and with Turkish immigrant children and adolescents. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 38, 576-585. doi:10.1007/s00127-003-0677-5
- Van der Ploeg, H. M., Defares, P. B., & Spielberg, C. D. (1980). Handleiding bij de Zelf Beoordelings Vragenlijst, ZBV: Een Nederlandse bewerking van de Spielberger State-Trait Anxiety Inventory, STAI-DY. Lisse: Swets en Zeitlinger.
- Van Dorn, R., Volavka, J., & Johnson, N. (2012). Mental disorder and violence: Is there a relationship beyond substance use? *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*,

47(3), 487-503. doi:10.1007/s00127-011-0356-x

Verkuyten, M. (1998). Perceived discrimination and self-esteem among ethnic minority adolescents. *The Journal of Social Psychology*, 138(4), 479-493.

Walker, J. S., & Bright, J. A. (2009). False inflated self-esteem and violence: A systematic review and cognitive model. *The Journal of Forensic Psychiatry and Psychology*, 20, 1-32. doi:10.1080/14789940701656808